

Zalai KAPOCS

A ZALAI ALAPÍTVÁNYOK, EGYESÜLETEK NONPROFIT SZERVEZETEK
ÉS NÉPFŐISKOLÁK LAPJA
1997. 2. SZÁM

Garai Gábor: Növényi éden

Még a forzícia sárga füzér
alig hervad, még nem ejti puha
pilléit a földre a mandula
virága, de ásványi láztól égve
szegzi vörös bóbítáját az ég
már a tulipán, s föllebben – soha
ily lágyan – a nefelejcs mosolya,
és a cseresznye fa habzó fehérbe
feledkezik, s betetőzni a pompát
az almabimbó szétveti zöld burkát,
gyönyörtől duzzad, szinte bizsereg
míg te bénultan nézted az édent.
Ezt az öntudatlan növényi létet,
amelyből eszméleted kivetett

TARTALOM

- ☞ Deákra emlékezve
- ☞ Bemutatkozik a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- ☞ Zalai civil állapotok
- ☞ Az Európai Unió és a tagállamok fő jellemzői
- ☞ Falugondnok
- ☞ Könyvajánlat
- ☞ Pályázatok
- ☞ Híreink

KEDVES OLVASÓ!

Ön a Zalai Kapocs ez évi második számát olvassa.

A Zalai Népfőiskolai Egyesület elnökségének tagjai körében személyi változás történt. Az egyesület titkára Kálmán Andrea március végéig elszámolt eddigi tevékenységével és a további munkát az új titkárnak adta át. Andrea munkáját a jövőben külföldön folytatja a kapcsolatot továbbra is tartjuk vele.

Sok sikert kívánunk a munkájában és a magánéletében egyaránt!

1997. április 1-től a titkári feladatok ellátásával az elnökség személyemet bízta meg. Szeretnék bemutatkozni néhány mondatban: Ács Saroltának hívnak. Korábban népművelőként dolgoztam Zalakomárban és Nagykanizsán. Munkám során célom a megyében működő népfőiskolák munkáját megismerni, a szervezők részére szakmai továbbképzéseket szervezni, munkájukat módszertanilag segíteni.

Fontosnak tartom az önkormányzatokkal való rendszeres kapcsolattartást.

A felnőttképzésben lehetőséget látok számítógépes kurzusok, nyelvtanfolyamok, személyiségfejlesztő tréningek szervezésére.

Szükségesnek tartom a megyében működő nemzetiségi egyesületekkel való kapcsolatfelvételt. Számukra fontos az anyanyelv ápolása, őrzése. Örölnék, ha közösen tudnánk cselekedni egymásért.

Szeretném ha ez az újság továbbra is a civiliek, nonprofit szervezetek tájékoztató lapja lenne. Változatlanul kéthavonta jelenik meg.

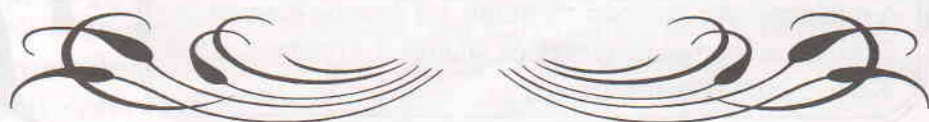
Ha olyan eseményről tevékenységről tud, hall melyet a lapban említésre érdemesnek talál, kérem közölje szerkesztőségünkkel.

Minden ötletet szívesen várunk.

Bízom abban, hogy a jövőben, közösen sok hasznos dologban együtt tudunk dolgozni.

Tisztelettel:

Ács Sarolta

DEÁKRA EMLÉKEZVE

1848. márciusa Zalában

**„Csak a munka fejt ki, csak az tartja fenn
A testnek és léleknek erejét.
Csak a munka tesz hasznossá.
A munka egyik legszentebb rendeltetése az
embernek“**

(Deák Ferenc)

1848. március 13. Bécs forradalom

1848. március 14. Pozsonyban a követek kara (parlament) rövid, de tartalmas manifesztumban állapodik meg. Ugyanaznap a főrendek és követek nagy serege levelet írt Deákhoz ezzel a befejezéssel „Szükségünk van rád, s bizton várjuk minél előbbi jelenlétedet.“

Március 15. Pest forradalom

Március 16-án Zala vármegye közgyűlést tart, s Horváth kamarás előadja Csúzy Pál és Tolnay Károly követ hivatalos levelét. „Deák Ferencnek Pozsonyba kell menni; úgymint: Azon legfőbb egyik egyén, ki rendíthetetlen jelleme, tiszta hazafiúsága, nagy belátása a múltat, a jelent és jövőndőt összefüggeszteni képes ítélőtehetség által a haza javára legtöbbet eszközlhet.“

ezt parancsolja.“ A közgyűlés nagy választmányt alakít az alispán vezetésével;

- Deák megnyerésére küldöncöt küldenek Kehidára, s ő bár beteg, vállalja az újbóli követséget

Március 17-én Zala mindkét követe lemond, hogy Deáknak helyet engedjenek az országgyűlésben.

Március 18-án Batthyány kijelenti, hogy Deákot megvárja, addig nem alakítja meg a Független Felelős Magyar Minisztériumot.

Március 21-én a Pesti Hírlap ezt írja: „Deák Ferenc Pozsonyba megérkezett. Megnyugvással és bizalommal van függesztve rá a közönség szeme, mely a

legközelebbi napok vi-
lámzó eseményei közt
káprázni és tévedezni
kezdett.“

1848. március 28-án az egész nemzet örömmámorban úszott. Deák ezt írta sógorának, Tarányi-Oszterhuber Józsefnek Pusztaszentlászlóra: „Hazánk talán nagyobb veszedelemben soha nem volt. Oroszok nyomnak el bennünket, vagy ismét az ausztriai hatalom, vagy talán a legborzasztóbb anarchia: ezt csak Isten tudja!“

1848. április 11-én Deák Ferenc az első Felelős Ma-

gyar Minisztérium igazságügyminisztere lett.

„Az összegyűlt országos rendek pártszínezet nélkül, a mágnások, s maga az ország fenséges nádora közakarattal Deák Ferenc úrnak az országgyűlésen leendő megjelenését óhajtják, a körülmények szüksége pedig

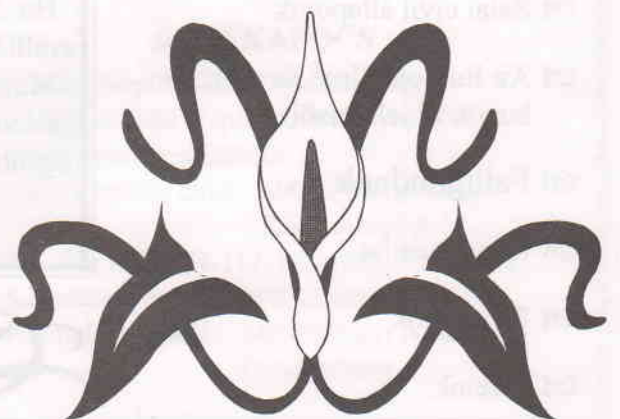
(Összeállította: Dr. Szinku Mihály a Zalai
Népfőiskolai Egyesület elnöke)

HÍR HÍR HÍR HÍR HÍR HÍR HÍR

Április hónapban a Zalai Népfőiskolai Egyesület meghívást kapott a baki Faluházba.

A meghívót az intézményben működő Kistermelők Baráti Köre küldte. A csoport fennállásának 20. évfordulóját ünnepelte.

A rendezvényre szívesen mentünk, jól éreztük magunkat. További szép eredményeket és sikereket kívánunk a baki Kistermelők Baráti Körének.

BEMUTATKOZIK A ZALA MEGYEI VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI ALAPÍTVÁNY

A Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítványt a Megyei Önkormányzat hozta létre. A non-profit jellegű szervezet célja a kis- és közepes méretű vállalkozások létrejöttének és működésének segítése. Ehhez a munkához a Magyar Vállalkozás-fejlesztési Alapítvány és az Európai Község PHARE segélyprogramja biztosítja a pénzügyi fedezetet. Jelentős a Holland Kormány és a brit Know HowFund támogatása is. Így az Alapítvány szolgáltatásainak nagy részét rendkívül kedvező áron vagy ingyen nyújtja a vállalkozók részére.

A központi iroda 1993 októberétől működik Zalaegerszegen. 1994-95-ben a megye területén további hét iroda létesült, így a szolgáltatások a megye vállalkozói részére elérhető közelségbe kerültek. Ügyfélszolgálati munkatársaink jól felkészült szakemberek, akik széleskörű tájékoztatást tudnak nyújtani a kezdő és már működő vállalkozóknak.

Vállalkozásfejlesztési és Kistérségi irodák:

8900 Zalaegerszeg	Köztársaság útja 17.
8800 Nagykanizsa	Berzsenyi u. 2/a.
8360 Keszthely	Deák F. u. 16
8960 Lenti	Petőfi u. 2.
8790 Zalaszentgrót	Dózsa Gy. u. 1.
8796 Tüske	Ságvári E. u. 1.
8973 Csesztreg	Petőfi S. u. 2.
8868 Letenye	Kossuth L. u. 10.

Szolgáltatásaink:

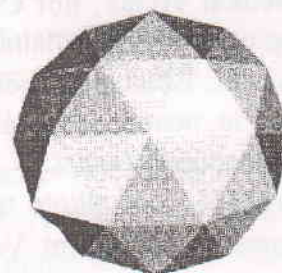
- Tanácsadás az induló és már működő vállalkozások részére
- Irodai technikai szolgáltatások
- Szakkönyvek árusítása
- Állami és Privatizációs és Vagyongazdálkodási RT ügyfélszolgálat
- Információ nyújtása
- Oktatás, szaktanácsadás
- Mikrohitel program
- Üzleti kapcsolatok segítése

Bármely ügyben forduljon hozzánk bizalommal!

ZALA MEGYEI VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI ALAPÍTVÁNY

Zalaegerszeg, Köztársaság útja 17. Pf: 116.

Tel: 92/316-033 Fax: 92/316-062

ZALAI CIVIL ÁLLAPOTOK

1992-ben „Félúton” címet adtam a zalai nonprofit szervezetek helyzetét elemző tanulmányomnak. Ma ugyanezt a címet viselhetné a jelenlegi írás, hiszen a civil mező – fejlődése ellenére – máig sem kiépült rendszer, roppant instabil, sérülékeny és törekeny.

Az országos összehasonlításokban rendkívül előkelő helyet elfoglaló Zalában, ill. a civil szervezetek mérőszámaiban egybefüggő régiót alkotó Somogy-Zala-Veszprém térségében is így van ez. Zalában ma – kerekítve – 1.000 egyesülettel és 350 alapítvánnyal számolunk. Csak hogy az adatoknál kénytelenek vagyunk a cégbírói bejegyzésekre hagyatkozni, amelyek mára rendkívül megtévesztővé váltak. A nyilvántartási törlések elmaradása miatt ma senki sem tudja – még megközelítőleg sem –, hogy ténylegesen hány nonprofit szervezet

működik. Kalandorság bármiféle adatra hivatkozni, annyi azonban a napi tapasztalatok alapján elmondható, hogy a bejegyzetnél lényegesen kevesebb az élő, működő szervezet.

Történeti áttekintés a zalai civil mezőről

1. A két világháború közötti helyzetről nincs áttekintő történeti munka Zalában. A rendelkezésre álló adatok, részelemzések szerint a települések zömét alkotó falvakban kizárólag csak vallási közösségek léteztek. Más tartalmú, a polgári értékrendszere fölkészítő szervezetek nem. (Ez azt is jelenti, hogy az 1980-as évek elején a nonprofit szerveződések gondolata nem annyira újjászületett, hanem sokkal inkább meg teremteni. A kulturális modellhiány miatt a gondolatot be kellett csempészni az

emberek közé, hogy ott csellengjen, szokják a jelenlétét.)

2. Az 1980-as évek elejéig a pártállamnak a civil társadalomhoz fűződő viszonya ismert. Egy ideológiai alapokon szelektáló gyakorlat valósult meg.

3. Az 1980-as évek elejének bontakozó egyesületi mozgalmához többféle értékelés, várakozás kapcsolódott. A legmarkánsabbak:

- megvalósítható a kádári szocializmus kereteiben,
- mindenféle szocializmus szöges ellentéte, a klasszikus polgári rend alapvetése,
- egy harmadik utas alternatíva ígérete.

Abban mindegyik nézet képviselői megegyeztek, hogy az egyesületek egy demokratikus berendezkedés előhírnökei. Erről a közös alapról szóltak mellette vagy ellene.

Zalában az első új típusú egyesület a németfalui Felső-Göcsej Közművelődési Egyesület.

E korszak civil mozgalmának sajátos jellemzői:

- Az adminisztratívnak álcázott politikai szempontok miatt nehéz volt egyesületet alakítani. Németfalu, Balatongyörök és sok más település közösségi hol szabályos harcokat vívtak, hol Canossát jártak. Több közösség emiatt nem vállalta az egyesülettel való proceduráját. Ezért az ekkori civil szerveződés nem fődte le, nem reprezentálta az érdekviszonyokat, a csoporttörékvéseket.
- Zalában a falvak 74 %-át alkotó társközségekből indult el az egyesületi mozgalom. Vagyis az állami- és lakópolgári mivoltukban megsértett emberek mozgalmaként jelentkezett. (Jelentős különbség a nyugat-európai fejlődéstől.)
- Ebből adódóan a megalakult egyesületek diffúz szervezetek: a település minden ügyét föl vállalták, alig specializálódnak.
- E korszakban nem csak az egyesületalakítás, de általában a közösségépítés önfölmutatás volt, szimbólumértékkel telítődött. Fölívelt a színjátások, a népdalkörök tevékenysége, a népművészeti kismesterségek mozgalma, faluházak épültek, fafaragó alkotótáborok és népfőiskolák létesültek, polgárjogot nyert a lokalitás, majd a helyi társadalom fogalma, a helytörténeti kutatás hobbiból identitási értéké vált stb.
- Az új helyzetre reagáló közművelődés ösztönözte, segítette az egyesületi mozgalmat. Szinte munkatéri föladatavá vált a támogatás. A megyei igazgatás is partner volt, pályázati pénzforrásokat hozott létre.

– Mindez azt is magával hozta, hogy az egyesületek szinte belekényszerültek a közművelődés „álcájába“, belebújtak köpönyegébe. Ugyanis a közművelődés sajátos „varázsszávaival“ (helyi igény, szükséglet) ki lehetett küszöbölni a politikai görcsöket, akadályokat. Sajnos ez az állapot a 80-as évek végéig így is maradt, mintha egyedül a kulturális szféra ügye lett volna az egész civil társadalom fejlesztése.

Számos probléma jelentkezett már ekkor az egyesületi fejlődésben. A túlzottan lelkesedő vélemények hajlamosak voltak túldimenzionálni a civil szféra fejlettségét, lehetőségeit.

Egyre szaporodtak a figyelmeztető jelek, pl.:

- Az egyesületek szegények voltak. A lehetőségei huzamos szűkössége pedig hosszú távra eltántorította az embereket a közösségi tevékenységtől.
 - Az egyesületek működése egy túlzottan személyfüggő mintára állt rá. Az általános képlet: egy vagy pár ember túlaktivitása mellett egy passzív, elfogadó tagság kialakulása.
 - A domináló külső fejlesztés is visszaütött. Pl. Németfalu belefáradt példakép mivoltába, nem volt ideje önmagára, nem volt idő az érlelődésre, a szerves fejlődésre.
4. 1987-re közhasználatúvá vált a civil társadalom fogalma. Új fejlemények jelentek a civil szektorban:
- Fölerősödött a rétegek, érdekcsoportok szerinti szerveződés, s vele együtt a célok szintjén a specializálódás. Markánsabbá válik a tevékenységi jelleg, a célirányosság megjelenik az újonnan alakuló egyesületek elnevezésében is. A legkisebb falvakban azonban továbbra is megmaradt az egyesületek diffúz jellege (1989 végén 36 ilyen szervezet volt Zalában)
 - A civil szféra védekező jellegének fölerősödésével megindult átpolitizálódása is. A valós közélet, az autentikus érdekartikuláció terepeivé, a meglévő rendet erodáló és egy új értékrendet építő fórumokká válnak. Az ellenfelet a „helyi államban“, a tanácsban mint hivatalban és testületben találják meg. Az egyesület már úgy tudja, hogy ő a helyi hatalom része, és ebből a pozícióból is nyilatkozik. Az egyesületek tehát mint egy protopárt szerepben jelennek meg.

Jagasics Béla

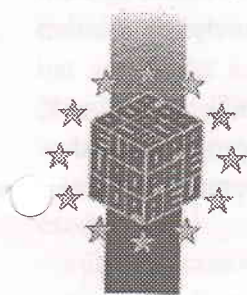
(FOLYTATÁS A KÖVETKEZŐ SZÁMBAN)

TISZTELT OLVASÓINK!

A jövőben szeretnénk olvasóinkat tájékoztatni az EURÓPA UNIÓ történetéről, fő jellemzőiről, a Magyar - EU kapcsolatokról.

Célunk minél bővebb tájékoztatást adni az európai integrációba való csatlakozás kérdéskörében. Kéthavonta mindig megjelentetünk egy-egy rövid fejezetet **EURÓPA MOZGÁSBAN** címmel.

AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS A TAGÁLLAMOK FŐ JELLEMZŐI

Az Európai Unió meghatározó szerepet játszik a nemzetközi kereskedelemben és politikában egyaránt. A 370 millió lakosú EU a világ legnagyobb kereskedelmi hatalma: a világ exportjának körülbelül 34 százalékát bonyolítja le (az Egyesült Államok 15, Japán 6 százalékot.). A nemzetközi politikai életben Európát mindinkább az EU képviseli, az unió tizenöt tagállama igyekszik a legfontosabb kérdésekben közös álláspontot kialakítani.

Az Európai Unió vonzerejét bizonyítja, hogy tizenkét kelet-, közép- és dél-európai ország kíván csatlakozni hozzá. A remények szerint az európai társult országok legalább egy részével 1988-ban megkezdődhetnek a csatlakozási tárgyalások.

Az Európai integráció kezdete az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK) létrehozása volt 1952-ben. Ehhez kapcsolódott 1958-ban az Európai Gazdasági Közösség (EGK, népszerű nevén Közös Piac) és az Európai Atomenergiái Közösség (Euratom). Mivel három közösség jött létre, jogi szövegek gyakran Európai Közösségekről beszélnek, bár a hétköznapi nyelvben inkább az Európai Közösség (EK) elne-

vezés terjedt el. 1993, a maastrichti szerződés életbe lépése óta a közösséget Európai Uniónak (EU) hívják. Az EU-szerződésben a gazdaság első „pillére” mellett másodok „pillérként” formát öltött a kül- és biztonságpolitikai együttműködés szándéka. Az integráció harmadik „pillére” a bel- és igazságügyi együttműködés.

A tagállamok száma 1958 óta folyamatosan nő. A hat alapító országhoz (Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Olaszország,) 1973-ban csatlakozott Dánia, Írország és az Egyesült Királyság, 1981-ben belépett Görögország, 1986-ban Portugália és Spanyolország. A legutóbbi bővítéskor, 1995-ben az EU tagja lett Ausztria, Finnország és Svédország.

Az EK intézményeit annak idején hat tagországra alakították ki. A fokozatos bővüléssel azonban e szervezetek működése és a döntéshozatal mind nehezebb lett, ezért szükségessé váltak az intézményi reformok. Az 1996 márciusában kezdődött kormányközi konferencia egyik témája éppen az EU intézményeinek és döntéshozatali mechanizmusainak átalakítása, amit a további tagfelvétel perspektívája tesz igazán sürgőssé.

Nyugdíjasok és Idősek

„ÉLETET AZ ÉVEKNEK“

Zala Megyei Szövetségének

klubjai részvételével Nyugdíjas Majális az Alsóerdőn május 17-én.

10.30 órától a klubok művészeti csoportjainak bemutatója.

17.00 órától: Zenés táncos mulatás

KÖNYVAJÁNLÓ:

GÖNCZI FERENC: „GÖCSEJ S KAPCSOLATOSAN HETÉS VIDÉKÉNEK ÉS NÉPÉNEK ÖSSZEVONTABB ISMERTETÉSE“ c. monográfiája 1914-ben jelent meg. A Göcseji Hetek rendezvénysorozat 1930-as évekbeli hagyományának föllevenítésére vállalkozó Zalaegerszegi Városi Művelődési Központ 1996 végén reprint kiadásban újra hozzáférhetővé tette a művet, hiszen már az antikváriumokban és a könyvaukciókon sem lehetett megtalálni.

Nemcsak a zalai ember számára jelent a könyv felbecsülhetetlen értékű kincset, hiszen Gönczi Ferenc a kor tudományos színvonalából messze kiemelkedő néprajzi, kultúrantropológiai, szociológiai, művelődéstörténeti komplex szemléletű művet alkotott. A zalai, rádói születésű tudós a korabeli népelet megdöbbentően sokrétű leírását, elemzését vállalta fel. A 700 oldalas munka közel 500 képi illusztrációt tartalmaz, amelynek minden darabja, a fotók, a rajzok, a térképek Gönczi keze alól kerültek ki.

Különösen ajánljuk a munkát a népművészet, a néprajz iránt érdeklődő embereknek. Iskoláknak, óvodáknak, ahol gazdag kincsestárként használható több tantárgy keretében is. Művészeti csoportoknak, köröknek, főiskolai-egyetemi hallgatónak. A könyv 2.500 Ft-os áron kapható, ill. megrendelhető a zalaegerszegi Városi Művelődési Központ és Művészeti Iskola gazdasági irodájában.

Cím: 8900 Zalaegerszeg, Landerhegyi u. 21. Tel.: 92/314-120.

GÁSPÁR MÁTYÁS - TAKÁCS MÁRIA: ÉPÍTSÜNK TELEHÁZAT

A telekommunikáció már csak jellege folytán is arra hivatott, hogy csökkentse a falu és a város, a vidék és Budapest közt meglévő különbségeket, a vidék hátrányát, ám egyelőre ez a szakadék csak mélyül tovább, nincsenek látványos jelei annak, hogy mondjuk egy tanyasi házból a „teleworking“ révén valaki ugyanúgy bekapcsolódhatna akár egy nagyvállalat menedzseri tevékenységébe, mint mondjuk a fővárosból.

Pedig a lehetőség adott. A felzárkózásból és az elzártságból való kimozduláshoz az első valódi esélyt a Teleház jelentette.

A Teleházakat és a telekunyhókat a hazai könyvtárosok Skandináviában fedezték fel, ahol az elsők 1985-ben Dániában alakultak meg. Ma már a világ 12 országában – beleértve Magyarországot is – vannak Teleházak, amiket többnyire a világot valóban „megváltó“ megszállott és lelkes szakemberek működtetnek.

A könyv első részében az olvasó a hazai és a világhelyzetről kap részletes áttekintést, olvashat az első nagymagócsi Telehárról, ami – sajnos – ma már nem működik. Benne van a csákberényi Teleház születésének története is. Sokan azt gondolják, hogy a Teleház egy épület, amiben számítógépek vannak, telefon és Internet összeköttetésre, valamint fax és másológépek használatára van lehetőség. Ezek az eszközök szükséges feltételei ugyan egy Teleház megszületésének, de ettől még nem Teleház a Teleház.

A Teleház az eszközök és az emberek kapcsolata, és az is, hogy az emberek használják is ezeket az eszközöket.

A másik nagy feladata a Teleházaknak, hogy segítséget adjon az iskolai számítástechnikai oktatásnak, de a teleház lehet az eszköze a szakmai továbbképzésnek és a távtanulásnak, valamint a távoli munkavégzésnek is.

A könyv segít megértetni az olvasóval, hogy a Teleház a kistélepléseknek nem csak az informatika központja, hanem a társadalmi és a közösségi élet központja is lehet. A Teleháznak az adott kistéleplés arculatához, az ott élő emberekhez és azok igényeihez kell alkalmazkodnia. A Teleház igyekszik a munkáját oly módon megszervezni, hogy az ottani emberek azt érezzék, a Teleházuk értük van, és kimondottan a helyi lakosok igényeit elégíti ki. Ebből a szempontból a könyv szinte hiánytalan, házhoz hozza mindazokat a tapasztalatokat, amiket a szerző páros összegyűjtött, és nagyon sok ötletet ad a helyi Teleházak működéséhez.

A könyvet a Közigprint- Közigkonzult Kiadó adta ki.

Az alábbi címen szerezhető be:

Teleház: 8073 Csákberény, Kossuth L. u. 4/1.

TEL./FAX: 22/424-002.

FALUGONDNOK

Kicsoda is a falugondnok?

A falugondnok 500 fő alatti kistelepüléseken, vagy külterületi lakott helyen (tanyás térségben) munkálkodó intézménypótló általános mindenek. Szolgáltatásainak körét elsősorban a lakosok szükségletei, igényei határozzák meg.

Például kihordja az ebédet azoknak ez időseknek, akik ezt kérik, kiváltja gyógyszert a patikában. Tehát házi gondozó? Nem. Elviszi a mikrobusszal a foci csapatot a meccsre, nyugdíjasokat kirándulni. Akkor hát sofőr? Az sem. Kikézbésíti a hivatalos iratokat, értesítéseket. Talán akkor kisbíró, hivatalsegéd? Az sem. Mindez együtt, tehát falugondnok.

Azért is nehéz röviden meghatározni Kicsoda is, kicsoda is a falugondnokok, mivel:

- különös szakképzettség tőle nem kívántatik meg (azon túl, hogy C kategóriás jogosítvány szükségeltetik).
- a feladatra való alkalmasságát a falu „falugyűlésén” (közmeghallgatás) dönti el, amikor is a rendszerint több pályázó közül, kiválasztja.

A falugondnok általában az önkormányzat alkalmazottja. De nem mindig. Lehet egyesület, vagy alapítvány alkalmazottja is aminthogy van is erre eset.

A falugondnoki szolgálat fontos munkaeszköze a gépkocsi. Ez többnyire egy 8-9 férőhelyes mikrobusz. De léteznek falugondnoki szolgálatok e nélkül is (gyalogos, biciklis falugondnok, vagy sima személygépkocsival dolgozó).

A falugondnok tulajdonképpen egy egyszemélyes intézmény, melynek alapvető célja a települési hátrányokat, az intézményhiányt csökkenteni.

Hatékonyságának (relatív olcsóságának) kulcsa az, hogy benne különféle tevékenységek egyesülnek. Nem úgy, mint a megszokott, ismert intézménytípusoknál (iskola, egészségügy stb.), ahol a szakosodás, a specializáció, tehát a munka és feladat megosztás növeli a hatékonyságot, és ezzel együtt természetesen az intézmény méretét is. Etért váltak intézményhiányosság a kistelepülések. A falugondnoki szolgálat elve pont fordított.

A falugondnoknak, ott ahol ez az új intézmény jól működik, általában olyasmit kell tennie, amelynek még nincsen, vagy már nincsen „gazdája” – önálló intézményesült megoldási módja.

A falugondnoki szolgálat kifejezetten demokratikus intézmény. Személyét azok választják ki, akiknek szolgáltat, akiket segít. Jól működni, sokak meglegedésére dolgozni is ott tud a falugondnok,

ahol a társadalmi környezete alapvetően demokratikus, együttműködő, ahol a társadalom jó működéséhez szükséges minimális közbizalom, közéleti tisztaság, jóindulat és nyitottság megvan. A falugondnoki szolgálat jó működésének ezek nem csupán feltételei, de a jó működés által állandóan növekvő gyümölcsei is egyben. A falugondnokság ezért lehet több a pusztta foglalkozásnál válhat szép, ám nem könnyű hivatássá. A faluját felvirágoztatni őszintén szándékozó polgármesterek számára pedig a leghasznosabb, legfontosabb, munkatárs lehet.

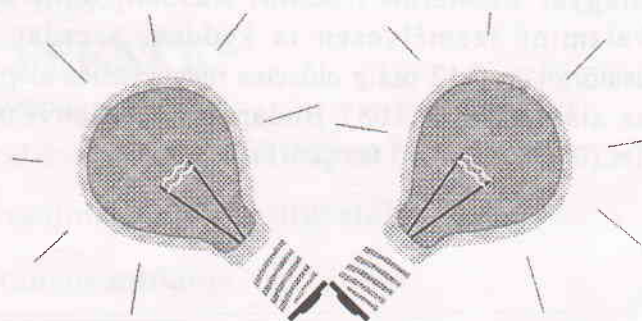
Mióta és hol, merre működik a falugondnoki szolgálat?

A falugondnoki rendszer ötlete az 1980-as évek elején született. A településfejlesztéssel foglalkozó szakemberek egy része ez idő tájt igyekezett szembehelezkedni az akkor már bizonyíthatóan és látványosan kudarcot vallott, intézményeket bekörzetesítő, a kistelepüléseket elsorvasztó politikával. Az ötlet egy rövid időre beilleszthetőnek látszott a szociálpolitika országos reform munkálatába, de az előjáróságok létrehozása idején lekerült a napirendről.

1989-ben a Falufejlesztési Társaság javasolta a falugondnoki rendszer bevezetését a B-A-Z Megyei Tanács vezetőinek.

Az ismeretlen intézmény bevezetését megelőző szakmai és politikai vitákban a Falufejlesztési Társaság részére nagy segítséget nyújtott az ekkortájt induló Csereháti Településszövetség. A megyei közgyűlés biztosította a kísérlet indítását – s így 1990. év nyarán 24 helyen indulhatott meg – főként Barkas típusú kisbuszokkal a falugondnoki szolgálat.

1991-ben kapcsolódott be a rendszer támogatásába a Népjóléti Minisztérium. Ezzel vált a helyi, megyei szintű kísérlet országossá. Jelenleg hetedik esztendeje működik a falugondnoki szolgálat, immár az ország 12 megyéjében 310 mikrobusszal, mintegy 330 kistelepülésen.

A falugondnoki szolgálatba bekapcsolódó önkormányzatok száma (1990-1996.)

Megye	1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	Összesen
Borsod-Abaúj-Zemplén	24	19	21	27	-	3	4	98
Baranya	-	8	7	6	6	4	5	36
Somogy	-	7	6	6	6	1	5	31
Szabolcs-Szatmár-Bereg	-	-	4	6	11	13	3	37
Nógrád	-	-	-	10	3	4	2	19
Vas	-	-	-	6	5	5	4	20
Bács-Kiskun	-	-	-	3	2	4	4	13
Zala	-	-	-	-	8	6	6	20
Hajdú-Bihar	-	-	-	-	1	1	7	9
Veszprém	-	-	-	-	-	7	6	13
Tolna	-	-	-	-	-	-	4	4
Jász-Nagykun-Szolnok	-	-	-	-	-	-	2	2
Összesen:	24	34	38	64	42	48	52	302

MEGNYÍLT A MAGYAR LEONARDO IRODA

Az Európai Unió szakképzési akcióprogramja a technológiai és szerkezeti változásokra összpontosítva elsősorban a jövő szakmáira szeretne felkészíteni az egész életre kiterjedő tanulás jegyében. A pályázattal kapcsolatos részletes információ kérhető a Magyar Leonardo Irodától írásban, telefonon valamint személyesen is kedden, szerdán és csütörtökön 9-12 óráig előzetes megbeszélés alapján az alábbi címen: 1087 Budapest, Berzsényi u.6. Tel: (06-1) 210-1065 fax: (06-1) 210-1063.

KORTÁRS MAGYAR ZENE (1945-1995)

címmel a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia pályázatot hirdet, e művészeti ág történetének átfogó igényű feldolgozására. Pályázni lehet továbbá bármely jelentős kortárs magyar zeneszerzőnk művészi pályafutásával és munkásságával foglalkozó monográfiával is. A pályaművek terjedelme: legfeljebb 20 ív. (800.000 n, kb. 420-440 szabvány gépelt oldal.) A pályázaton a szerző nevének feltüntetésével vagy jelígyesen egyaránt részt lehet venni.

A kéziratok beküldési határideje: 1998. december 1.

Cím: Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia
1051 Budapest, Roosevelter tér 9.
1245 Bp. Pf. 1000

I. díj: 1.000.000 Ft

II. díj: 750.000 Ft

III. díj: 500.000 Ft

A pályaműveket a szakma elismert képviselőiből alakuló zsűri bírálja el. A díjnyertes és kiadásra érdemes munkák megjelentetéséről (külön szerzői honorárium ellenében) a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia gondoskodik.

II. Országos Ifjúsági Népi Kézműves Pályázat

Meghirdetők: a Művelődési és Köznevelési Minisztérium Közművelődési Főosztálya, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége, a Kézműves Alapítvány, a Pályakezdő Fiatalok Esély Alapítványa, a Magyar Művelődési Intézet valamint a rendező intézmények.

Pályázni az alábbi kategóriákban a megjelölt helyszíneken lehet.

1. *Fonható szálal anyag: gyékény, szalma, vessző, sás, csuhé*
Megyei Művelődési Központ és Kézműves Szakiskola
5600 Békéscsaba, Orosházi u.32.
Tel.: 66/325-598.

2. *Textil: szövés, hímzés, csipke, nemez, kékfestő.*
Kézműves Szakiskola
7150 Bonyhád, Széchenyi tér 2.
Tel.: 74/451-455.

3. *Fazekas*
MMIK Szakiskolája
8900 Zalaegerszeg, Kisfaludy u. 7-11.
Tel: 92/314-580

4. *Faragás: kéreg, fa, szaru, csont*
Népi Kismesterségek, Szolgáltató Mesterségek Szakiskolája,
4181 Nádudvar, Ady tér 10.
Tel.: 54/480-730

5. *Bőrművesség és népi ékszer*
Grassalkovich Művelődési Központ Pályakezdők Szakiskolája,
3000 Hatvan, Grassalkovich kastély
Tel.: 37/346-125 vagy 342-383

Pályázhatnak egyének 3 db tárggyal vagy egy összetartozó kollekcióval, közösségek (szakkörök, szakiskolák) egy összetartozó kollekcióval.

Nevezési díj, melyet a pályamunkák beadásakor kell befizetni: egyéni pályázóknak 500 Ft., közösségeknek 1000 Ft.

Díjazás életkori kategóriánként: 10-15 évesek (egyéni, közösségi) I., II., III. díj és különdíjak, 16-25 évesek (egyéni, közösségi) I. II. III. díj és különdíjak.

A felsorolt kategóriákban a megjelölt helyszíneken kiállításon mutatják be a zsűrizett alkotásokat. Ezt követően minden kategória legjobbjai jutnak tovább az Ifjú Kézművesek Országos Kiállítására, melynek szervezője és helyszíne az Újkerti Közösségi Ház, Debrecen, Jerikó u. 17-19. tel: 52/413-922; gondozója dr. Tar Károlyné.

A pályamunkák beadási határideje július és augusztus hónapokra esik. További információ a megjelölt helyszíneken kérhető személyesen vagy telefonon.

Képző- és iparművészet gyerekeknek

A Majki Műemlékegyüttesért Alapítvány képzőművészeti pályázatot hirdet 14-18 éves fiataloknak.

A pályázat célja: tehetséges, az alkotáshoz szükséges alapokkal rendelkező fiatalok képzése, mely lehetőséget teremt mai vezető művészetekkel és társadalomművészetekkel való alkotásra inspiráló találkozássra.

Pályázni lehet témamegkötés nélkül:

1. Képzőművészeti alkotással (pl. grafika, kisplasztika, festmény stb.);
2. Iparművészeti alkotással (pl. ajándéktárgy terv, reklámterv stb.);
3. Fotóművészeti alkotással (13x8 cm, 18x24 cm-es színes vagy fekete-fehér papírkép, illetve színes dia).

A pályázat nyertesei kéthetes mesterkurzuson vehetnek részt 1997 augusztusában Majkon. A mesterkurzus programjában műterem látogatások, előadások kirándulások, önálló és közös alkotó tevékenység szerepelnek.

A pályázatokat 1997 május 30-ig az oroszlányi Művelődési Központba kérjük eljuttatni.

Cím: Majki Műemlékegyüttesért Alapítvány, Oroszlány, Rákóczi Ferenc út 78.

Népművészet ifjú mestere 1997

A Művelődési és Köznevelési Minisztérium az érintett szakmai, állami és társadalmi szervezetek támogatásával pályázatot hirdet.

A pályázat célja, hogy elismerje és ösztönözze a fiatalok népművészet területén végzett alkotóművészeti tevékenységét, a magyar és nemzetiségi hagyományok ápolását és továbbfejlesztését.

Pályázati Feltételek: Pályázhatnak egyéni alkotók és alkotóközösségek az alábbi művészeti ágak kategóriáiban:

1. Előadóművészet (15-35 éves korig): hangszeres népzene, népdal, néptánc, népmese
2. Tárgyi alkotóművészet (15-35 éves korig): hímzés, szövés, nemezelés, viselet, öltözet kiegészítő (csipkekeszítés, gyöngyfüzés, lószőrfonás), faragás (fa, kéreg, szaru, csont), népi bútorművesség, népi mesterségek (kékfestő, kovács, rézöntő, szűcs, bőrműves, fazekas, mézeskalácsos, gyékény- csuhés vesszőfonó), kiegészítő ágak (tojásfestés, gyer-

mekjátékok), nagyméretű tárgyak, köztéri tárgye-gyűtesek (játszótéri plasztikák, építészeti és bel-sőépítészeti megoldások), népi hangszerek, hangkeltő eszközök, melyek megfelelnek a népi hangszerkészítés formai és funkcionális követelményeinek.

Pályázati követelmények valamennyi kategóriában: A pályázónak dolgozatot kell írnia választott művészeti tevékenységéről (annak tartal-máról, indíttatásáról, szemléletmódjáról, eddig vég-zett munkájáról, eredményeiről, mestereiről, gyűjtő-munkájáról, tevékenységének környezetéről, kihatá-sairól, terveiről stb.). (Minimum 5 gépelt oldal.)

A tárgyi alkotóművészet kategóriában a pályázó dol-gozatában ismertesse a beküldött munka, munkák technikai megoldásait, rajzzal, fotóval is illusztrálja a legfontosabb részeket.

A dolgozat benyújtása kötelező! Azt a pályázati anyagokkal együtt kell két példányban beküldeni a Magyar Művelődési Intézet címére (1011 Budapest, Corvin tér 8.). Értékelés után a dolgozatok a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárába kerülnek.

I. ELŐADÓMŰVÉSZET:

- *Hangszeres népzene, népdal:* A pályázónak max. 10 percnyi műsoranyaggal kell bemutatnia legalább két dialektus területéről a felsoroltak közül (1. Dunántúl, 2. Felföld, 3. Alföld, 4. Erdély, 5. Moldva). Lehetőség szerint a népzene archaikusabb rétegeiből különböző karakterű dallamokat szólal-tasson meg. Az énekes hangszerkísérettel is pályázhat, de legalább egy műsorszámot kíséret nélkül adjon elő. Hagyományörző és nemzetiségi előadó saját anyagával is pályázhat.

- *Néptánc:* A néptáncos pályázónak (egyének és párok) ismernie kell legalább két táncdialektus területéről (1. nyugati, 2. tiszai, 3. erdélyi) kiválasztott két táncípust. Ezek ismeretét, a hiteles forma-kincs, és a népi táncalkotás törvényszerűségeinek felhasználásával kell 2-2 perces rögtönzés folyamán bemutatni.

- *Népmese:* A pályázó tudjon hagyományos stílusban előadni legalább 10 mesét, melyből a zsűri által kiválasztottat kell elmondani. Az előadóművészeti kategóriában indulók a repertoárjegyzéket a jelent-kezéssel együtt küldjék el.

II. TÁRGYI ALKOTÓMŰVÉSZET: A felsorolt szakáganként max. 5 egyedi tárgyat (még nem sokszorosított tárgyat) vagy legalább 3 tárgycso-portot kell beküldeni. Az alkotó önálló tervekkel, illetve eredeti tárgyak újraforgalmazásával pályáz-zon.

A pályázat értékelése: Az előadóművészek bemu-tatkozására, valamint a pályaművek zsűrizésére 1997 júniusában kerül sor. A zsűrizést követő értékelésről a pályázó értesítést kap.

A Népművészet Ifjú Mestere cím odaítéléséről, a kiadható címek számáról a meghirdető szervek dön-tenek a felkért bírálóbizottság javaslata alapján.

A címek és díjak kiosztására augusztus 20. alkal-mából kerül sor.

A pályamunkákat és dolgozatokat 1997. június 1-ig kell beküldeni: Magyar Művelődési Intézet Népművészeti Osztálya, 1011 Budapest, Corvin tér 8., Tel.: 201-4492, 201-5164.

„ZALA MEGYE AZ ÉN HAZÁM“

Több éve működik sikeresen megyénkben az a pályázat, melyet a zalai közgyűjtemények, a melyei önkor-mányszat és a megyei művelődési központ dajkál, az elmúlt évek kedvező tapasztalataira alapozva. Az e tájon élő felnőtteknek, gyerekek egyaránt hasznára válik, ha egy évben egyszer mások odaadó segítségével feleleveníti azt, amit szűkebb pátriájáról tud. Ezt célozza tulajdonképpen a hagyományos "Zala megye az én hazám" című pályázat, immár jó pár esztendeje. A pályázat kétfordulós (tanulmány- vagy videofilm készítése és helytörténeti vetélkedő), melyhez a szervezők témaköröket is rendeltek. Ezek a következők: ünnephez, évszakokhoz, neves személyiségekhez kapcsolódó népszokások, dalok gyűjtése, feldolgozása, melyben kiemelt téma a zalai ember és az erdő kapcsolata; vagy az adott település területén található természeti, történeti és néprajzi tárgyi emlékek feltérképezése. A másik nagy témakör a hagyományos paraszti gazdálkodáshoz, élet-módhoz kapcsolódó tárgyi emlékek gyűjtése. A jelentkezést május elején, a pályázati anyagot 1997. november 15-ig várják a szervezők az MMEK címen: Zalaegerszeg, Kisfaludy u. 7-11.

FELHÍVÁS!

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Önkormányzata, Encs Város Önkormányzata, és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézet

KISTELEPÜLÉSEK KÖZMŰVELŐDÉSI SZAKEMBEREINEK ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSA

c. rendezvényt szervez.

A tanácskozás védnökei:

Gyárfás Ildikó, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés elnöke

dr. Striker Sándor, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium közművelődési főosztályának vezetője

Gulyás Zoltán, Encs város polgármestere

A tanácskozás célja: lehetőséget biztosítani a kistelepüléseken dolgozó közművelődési szakembereknek, valamint a közművelődési szolgáltatásban

szervezők számára a hasznosítható gyakorlati tapasztalatok cseréjét, a speciális gondok megtárgyalását, elméleti és gyakorlati kérdések vitáját.

A tanácskozás időpontja: 1997. június 25-26-27.

Helye: Encs

Jelentkezni lehet: 1997. június 10-ig a következő címen: Városi Művelődési Központ Kércsi Tibor igazgató
3860 Encs, Rákóczi F. u. 9. Telefon: 46/485-025

Program (tervezet)**Június 25. (szerda)**

10.15 *Kultúra és modernizáció*

Vitányi Iván országgyűlési képviselő, a kulturális bizottság elnöke

11.15 *Kistelepülések - közművelődési törvény*

dr. Striker Sándor, a Művelődési és Közoktatási minisztérium közművelődési főosztályának vezetője

Június 26. (csütörtök)

09.00 *Szekcióülések*

1. szekció: A megyei közművelődési szolgáltatás és tanácsadás feladatai

Szekcióvezető: Hazag Mihály, a B.-A.-Z. Megyei Önkormányzat közművelődési főtanácsosa.

2. szekció: A falugondnoki rendszer és a közművelődés

Szekcióvezető: Köles Sándor, a Magyar Művelődési Intézet főmunkatársa

3. szekció. A többcélú intézmények működési tapasztalatai

Szekcióvezető: Kerekes László, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium közművelődési főosztályának helyettes vezetője.

4. szekció: Önkormányzat - civil szervezetek - közművelődés

Szekcióvezető: Sajó Attila, a kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója.

Június 27. (péntek)

09.00 *A Magyar Művelődési Intézet a kistelepülések szolgálatában.*

Földiák András, az intézet igazgatója

10.00 *Tájékoztató a Magyar Népművelők Egyesülete munkájáról*

Tóth Csaba elnök

10.30 *A szekcióvezetők beszámolója.*

11.30 *A tanácskozás tapasztalatainak összegzése.*

dr. Menyhért Béla, Encs város alpolgármestere

Jelentkezési lapok az alábbi címen igényelhetők: Városi Művelődési Központ Kércsi Tibor igazgató
3860 Encs Rákóczi F. u. 9. Tel.: 46/485-025

**A ZALAI NÉPFŐISKOLAI EGYESÜLET
ÉS A ZALA MEGYEI
VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI
ALAPÍTVÁNY**

**A NYÁRI SZÜNIDŐBEN A KÖVETKEZŐ
SZÁMÍTÁSTECHNIKAI KÉPZÉSEKET**

SZERVEZI:

Általános iskolai tanárok részére:

1997. június 23-tól kezdő (50 óra), és haladó (50 óra) számítástechnikai tanfolyamot indít

Diákok részére (ált. isk. 5-8. oszt.)

Vakáció a számítógépek világában
szünidei programot szervezünk két turnusban.

Időpontok: 1997. jún. 23.-júl. 4. és
1997. július 7-18.

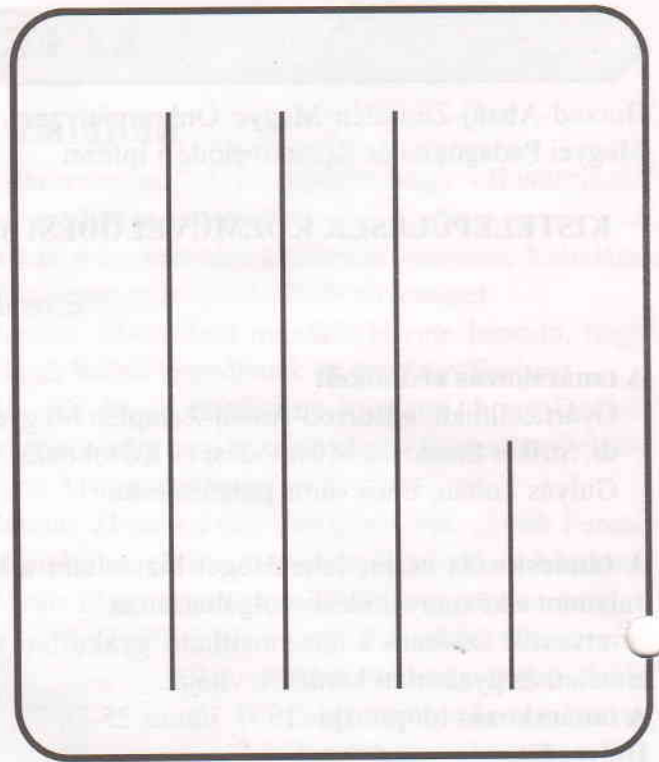
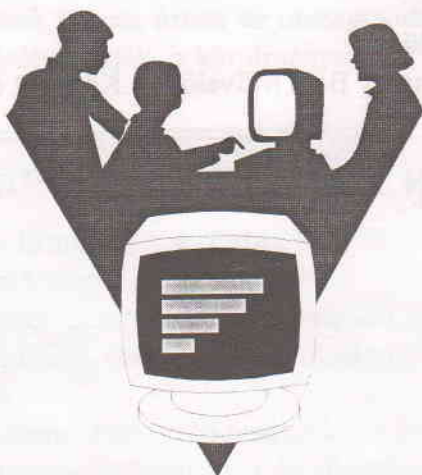
Továbbá

- Novell Netware 3.1x felhasználói és rendszergazda
- EXCELL-táblázatkezelői tanfolyamok
- Alapfokú számítástechnikai tanfolyam (50óra): 7.000Ft
- Kezdő-haladó számítástechnikai tanfolyam(50óra): 8.500Ft

indítunk a létszám beteltével azonnal.

Jelentkezni és érdeklődni lehet:

A Zalai Népfőiskolai Egyesület
Ács Sarolta - szervező
Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 10.
Tel.: 92/324-117

Tagsági Jelentkezési lap

Alulírott kijelentem, rendes tagként belépek a
ZALAI NÉPFŐISKOLAI EGYESÜLETBE.

A jelentkező magán vagy jogi személy (szer-vezet, intézmény), illetve faluközösség, társulás megnevezése:

Címe:

Jogi személy esetén az egyesületi állandó képviselő neve, címe:

Kelt:.....

.....
aláírás

tagdíj: magánszemély esetén
jogi személy esetén

300 Ft/év
1.200 Ft/év

Zalai KAPOCS

A Zalai Népfőiskolai Egyesület lapja

Kiadja: a Zalai Népfőiskolai Egyesület

Szerkesztő: Ács Sarolta

Szerkesztőség címe: 8900 Zalaegerszeg
Kosztolányi út 10.

Tel./fax: (92) 324-117, tel.: (92) 311-010/321

Számítógépes munka: Kálmán Attila

Nyomdai munkák: Szentmihályi Nyomda
Zalaegerszeg